

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se
li.dl@regeringskansliet.se

Yttrande över rapporten reglering av veterinärpersonal med mera vid höjd beredskap (LI2024/01748).

Sammanfattning

Länsstyrelsen Värmland tillstyrker att den nuvarande krigsveterinärförordningen (1981:648) ersätts med annan lagstiftning men ser flera utmaningar med övriga förslag som läggs fram i rapporten. Länsstyrelsen Värmland avstyrker utredningens förslag om allmän tjänsteplikt för veterinärpersonal.

Lägesbild

Av lagen (1982:1004) samt förordningen (1982:1005) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer med flera att delta i totalförsvarsplaneringen framgår bland annat att näringsidkare är skyldiga att på begäran av den myndighet som regeringen bestämmer delta i totalförsvarsplaneringen. Där ingår bland annat att näringsidkare ska lämna de upplysningar om personal, lokaler, maskiner och annan utrustning, råvaror och andra förnödenheter, lagerhållning etcetera som totalförsvarsmyndigheterna behöver för sitt planeringsarbete samt, om det behövs, i övrigt medverka vid planeringen av de egna uppgifterna inom totalförsvaret. Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna har därmed redan i nuläget rätt att begära upplysningar eller medverka med stöd av befintlig lagstiftning. Utredningens förslag riskerar därför att leda till dubbelreglering av området.

Omfördelning av personal

Både Jordbruksverket och Livsmedelsverket har gjort personalförsörjningsanalyser. Dessa är inte offentliga men siffrorna finns i rapporten (avsnitt 6.3.2). Sannolikt är övervägande delen av verkens personal, framför allt veterinärpersonalen, redan

krigsplacerade. I rapporten tycks det utgå från att all slags veterinärpersonal kan omfördelas men det är oklart om krigsplacerad personal överhuvudtaget kan omfördelas, enligt nu gällande lagstiftning. Detta diskuteras inte alls i rapporten.

Veterinära resurser i fredstid kan svårligen jämföras med behovet vid höjd beredskap. Det är sannolikt så att veterinärer, med flera kategorier av djurhälsopersonal, också kommer att behövas till andra delar av samhället såsom humanvården och inom området för veterinär folkhälsa. Behovet av djurhälsopersonal i kris och krig ökar stort vilket vi tydligt har kunnat se i Ukraina.

Rapportens förslag innebär för Länsstyrelsens del att myndigheten behöver kunna anvisa veterinärpersonal inom länet med rätt kompetens till rätt plats. Det innebär i sin tur att det kommer att behövas system för inventering av veterinärpersonal och ajourhållning av dessa. För att uppgiften ska kunna genomföras på regional nivå behöver det utredas hur, och med vilken huvudman, registerhållning av veterinär personal ska hanteras.

Länsstyrelsernas uppdrag inom verksamhetsområdet för veterinära frågor är sedan lång tid tillbaka kraftigt underfinansierat vilket har medfört att länsstyrelserna i dagsläget inte kan utföra uppdraget i önskvärd omfattning, såsom till exempel beredskapsplanläggning. En ökad finansiering inom veterinära frågor behövs eftersom länsveterinären har en nyckelroll i det regionala arbetet med att ta fram vilka veterinära kompetenser som är totalförsvarsviktiga och vilka risk- och sårbarheter som finns. Ges Länsstyrelsen anvisningsrätt gällande veterinär personal vid höjd beredskap så krävs, för att leda och fördela veterinär personal i ett län, veterinär kompetens för att alla aspekter av djurskydd, smittskydd och säkra livsmedel ska omhändertas.

Allmän tjänsteplikt och civilplikt

Länsstyrelsen Värmland avstyrker utredningens förslag om allmän tjänsteplikt.

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att förbereda införandet av civilplikt inom den humana hälso- och sjukvården. Det vore lämpligt att ett motsvarande system införs även för veterinär- och djurhälsopersonal.

Organisering och finansiering

Utredningen utgår från vissa premisser som inte överensstämmer med dagens realitet. Till exempel anges att "länsstyrelsen leder den

civila veterinärverksamheten i länet” (sidan 18) vilket inte är korrekt. Länsstyrelsen verkar genom samordning och samverkan men har inget ledningsansvar. Det är naturligtvis dock viktigt att länsstyrelsen ska vara beredd att ta över ansvaret för styrning och ledning av totalförsvarsviktig veterinär verksamhet i länet i händelse av att de centrala verken tappas sin ledningsförmåga vid höjd beredskap. Detta innebär ökade kostnader för Länsstyrelsen för planeringen inför höjd beredskap, registerhållning och att kunna kvarhålla förmåga.

Det råder veterinärbrist både inom klinisk- och myndighetsverksamhet. Det finns en risk i att den för beredskapen erforderliga expertfunktionen gällande veterinärverksamhet som länsveterinärerna besitter, försvinner eller inte ges erforderlig prioritet, givet det stora uppdrag som länsstyrelsen har. Det behöver därför förtydligas att veterinär förmåga och kompetens behövs för detta uppdrag.

Allmänna synpunkter

Utredningen upplevs i stort inte förankrad med resten av det beredskapssystem som inrättades 1 oktober 2022, samt det arbete som bedrivits sen dess och fortfarande pågår. Utredningen saknar bland annat terminologi och definitioner som är gemensamma med andra utredningar och hänvisning görs inte heller till pågående eller avslutat arbete (som till exempel andra utredningar). Man tycks därför arbeta parallellt med andra processer som till exempel det arbete som gjordes i, och efterföljdes av, SOU 2023:50 (En modell för svensk försörjningsberedskap). Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) utarbetar nu en metod för försörjningsanalyser med denna utredning som utgångspunkt. Det är därför av stor vikt att avvakta med lagförändringar tills dessa utredningar är klara för att få ett helhetsperspektiv och undvika att framtida lagstiftning blir inaktuell innan den ens trätt i kraft.

I rapporten har man, inom ramen för beredskapssektorerna, enbart valt att fokusera på veterinärpersonal som en av de samhällsviktiga funktionerna inom beredskapssektorn för livsmedelsförsörjning och dricksvatten. Utredningen utgår från att civilområdesansvariga länsstyrelser ansvarar för lägesbilder, samverkan, anvisning och beslut. Livsmedelsverkets roll som sektorsansvarig myndighet lyser dock helt med sin frånvaro.

Utredningen tycks inte ha utrett frågan om jäv då länsstyrelserna har tillsynsansvar för legitimerad, samt av Jordbruksverket godkänd, veterinärpersonal. Det är även viktigt att länsstyrelserna inte övertar

personalansvaret för anvisad personal utan att den kvarstår hos ursprunglig arbetsgivare.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Emma Spak med länsveterinär Mikaela Heidrich som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf enhetschef Laura Hedberg, avdelningschef Maria Hammarström och rättschef Ingela Alverfors medverkat.